

Kūrybinio turizmo veiklos vystymo vadovas

Daugiau informacijos:
www.enerdeca.eu

EUROPEAN AGRICULTURAL FUND FOR RURAL DEVELOPMENT
Cepuojo investavimas kaimo vietovėse

HELLENIC REPUBLIC
MINISTRY FOR RURAL DEVELOPMENT AND FOOD

EUROPOS ŽEMĖS ŪKIO FONDAS KAIMO PLETRAI
EUROPA INVESTUOJA Į KAIMO VIETOVES

KELMĖS KRAŠTO PARTNERYSTĖS
VIETOS VEIKLOS GRUPĖ

Apie projektą

„ENERDECA II“ – tarptautinis bendradarbiavimo projektas, finansuojamas pagal CLLD/LEADER programą. Jo tikslas – kurti bendradarbiavimo sistemą tarp dalyvaujančių regionų įmonių ir institucijų. Projektu siekiama skatinti bendrą supratimą apie kaimo turizmo plėtrą, taikyti bendrus metodus bei praktikas, skirtas vietinių išteklių pristatymui ir populiarinimui.

Pagrindinis projekto tikslas – unikalus kūrybinio turizmo produktas, jungiantis kultūrinio ir gamtinio turto interpretaciją bei patirtinio turizmo veiklų organizavimą.

Šiame tarptautinio bendradarbiavimo projekte dalyvauja 19 partnerių: 15 iš Graikijos, 2 iš Portugalijos, 1 iš Kipro ir 1 iš Lietuvos.

Projekte dalyvaujantys partneriai:

◆ Graikija:

- Kavala Development Agency (Lead Partner)
- Aitoliki Development Agency
- Cyclades Development Agency
- Evros Cooperative Development Agency
- Drama Development Agency
- Helicon-Parnassus Development Agency
- Euboea Development Agency
- Fthiotida Development Agency
- Kastoria Development Agency
- Olympia Development Agency
- Pella Development Agency
- Rodopi Development Agency
- Rural Research and Development Agency of Northern Evros

- Southern Epirus-Ambracian Development Agency
- Florina Development Agency

◆ Kipras:

- Larnaca and Famagusta Districts Development Agency

◆ Lietuva:

- Kelmės krašto partnerystės vietos veiklos grupė

◆ Portugalija:

- DLBC Rural Alto Oeste - CLLD/LEADER OESTE
- RUDE - Associação de Desenvolvimento Rural

Projekto tikslai

Akcentuoti vietinį gamtinį ir kultūrinį paveldą

Gerinti turizmo patirtį

Stiprinti vietos verslininkų ir suinteresuotų šalių gebėjimus

Pristatyti naujus turizmo produktus ir paslaugas

Formuoti autentišką europietišką kaimo patirtį

Tarp partnerių skatinti žinių ir patirties mainus

Kūrybinio turizmo įvadas

Kūrybinis turizmas – tai inovatyvus kelionių požiūris, kuris pabrėžia interaktyvias ir patirtines veiklas, viršijančias tradicinius lankytinus objektus. Vietoj įprasto architektūros ar gamtos stebėjimo turistai aktyviai įsitraukia į vietos kultūros, tradicijų ir meno veiklas.

Šis turizmas orientuojasi į kultūrinę ir kūrybinę veiklą, pritaikytą kiekvienai vietai, suteikdamas lankytojams galimybę ugdyti naujus įgūdžius bei kūrybiškai save išreikšti. Toks požiūris kuria ekonominę, socialinę ir kultūrinę vertę ne tik vietiniu, bet ir regioniniu lygiu.

Vienas pagrindinių kūrybinio turizmo pranašumų – lankstus pritaikomumas. Ši turizmo forma nėra ribojama geografinių kliūčių, todėl gali būti vystoma tiek kaimo vietovėse, tiek miestuose ar gamtos apsuptyje. Kūrybinis turizmas orientuojasi į žmogaus kūrybiškumą, todėl veiklos glaudžiai siejasi su vietos kultūra.

Kaimo vietovėse ir mažesniuose miestuose kūrybinio turizmo dėmesys sutelkiamas į vietos kultūrinės vertybės ir tapatybę, kurią formuoja bendruomenė.

Kūrybinis turizmas – tai tvari, nedidelės apimties turizmo forma, siūlanti autentiškas patirtis ir gilų ryšį su vietos kultūra. Šis požiūris jungia mokymąsi ir kūrybinį procesą, kviesdamas lankytojus aktyviai dalyvauti vietos gyvenime, kurti ir tobulėti. Kūrybinio turizmo veiklos reikalauja ne tik kūrybinės saviraiškos, bet ir glaudaus ryšio su vieta bei bendruomene.

Kūrybinio turizmo patirtys lankytojams suteikia galimybę interaktyviai pažinti vietovę ir jos bendruomenę. Turistai mokosi vietos istorijos, kultūros, tradicijų, papročių, meno, amatų bei žmonių gyvenimo pasakojimų. Šios įgytos žinios dažnai tampa įkvėpimo šaltiniu jų kūrybai ir saviraiškai.

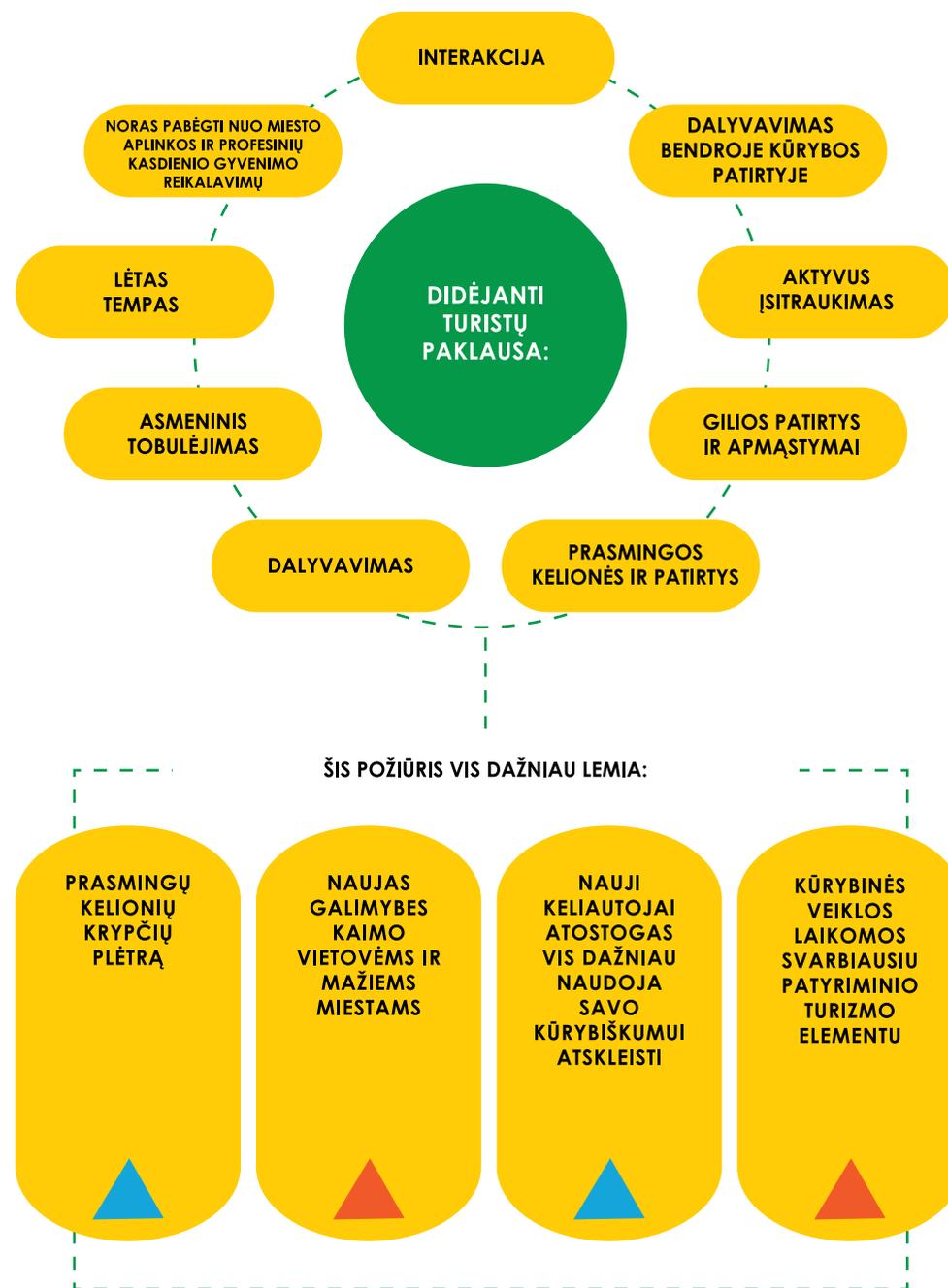
Vietovės, įtraukiančios kūrybines veiklas, gali reikšmingai pagerinti savo įvaizdį bei pritraukti įvairesnę auditoriją. Amatų dirbtuvės, kulinarinės pamokos, meniniai renginiai ar kultūriniai pasivaikščiojimai leidžia ne tik supažindinti turistus su vietos unikalumu, bet ir pasiūlyti autentiškas patirtis, kurios tampa pagrindine kelionės vertybe.

Kūrybinis turizmas stiprina vietos ekonomiką, pasitelkdamas vietinių gyventojų įgūdžius, kultūrinį išteklių ir intelektualinę nuosavybę. Tai unikali turizmo forma, kurioje turistai ne tik pasyviai vartoja, bet ir aktyviai dalyvauja kūrybiniuose procesuose, tokiu būdu prisidedami prie pajamų generavimo amatininkams, menininkams ir kultūros specialistams.

Be to, kūrybinis turizmas skatina naujų, unikalių produktų kūrimą. Tradicinių amatų dirbtuvės, vietinių istorijų pasakojimai ar bendruomeninė sienų tapyba tampa ne tik turizmo pasiūlos dalimi, bet ir būdu stiprinti vietovės išskirtinumą bei patrauklumą įvairiems keliautojų tipams.

Kūrybinis turizmas glaudžiai siejasi su tvarumo principais. Jis ne tik gerbia vietos papročius, bet ir remia smulkųjų verslų bei mažina neigiamą poveikį aplinkai. Kūrybinių veiklų metu turistai dažnai įtraukiami į atsakingo vartojimo ir ekologijos skatinimo praktikas, kurios padeda užtikrinti subalansuotą turizmo plėtrą.

Šios unikali patirtys ir veiklos suteikia daugiau nei tik įprastą ekskursiją – jos kviečia keliautojus atsiverti autentiškiems įspūdžiams, ugdyti naujus įgūdžius ir užmegzti ryšį su vietos bendruomene.

Kūrybinio turizmo veiklų kategorijos

Įtraukiant kūrybines veiklas, kelionių kryptys gali sustiprinti savo įvaizdį ir pritraukti platesnę auditoriją – lankytojus, siekiančius atrasti ir išmokti naujų dalykų. Žemiau pateikiamos pagrindinės kūrybinio turizmo veiklų kategorijos.

1. DIRBTUVĖS IR MENO UŽSIĖMIMAI

► Tapyba ir skulptūrų gamyba:

Lankytojai dalyvauja tapybos ir skulptūrų dirbtuvėse, kur mokosi technikų iš vietos menininkų. Jie kuria savo meno kūrinius, naudodami vietines medžiagas ir tradicinius metodus, taip tobulindami meninius įgūdžius ir gilindami supratimą apie vietos meno tradicijas.

► Keramika:

Lankytojai susipažįsta su visu keramikos kūrimo procesu – nuo projektavimo iki dekoravimo ir degimo. Jie ne tik sužino apie tradicinio keramikos meno subtilybes, bet ir kuria unikalius savo dirbinius.

► Fotografija:

Turistai dalyvauja fotografijos pamokose ir ekskursijose, kuriose mokosi pagrindinių bei pažangių fotografijos technikų. Šios veiklos metu jie tyrinėja vaizdingas vietas ir jamžina jų grožį per fotoaparato objektyvą.

► Meno rezidencijos:

Turistai įsitraukia į menininkų rezidencijų programas, suteikiančias galimybę apsistoti ir kurti konkrečioje vietovėje, bendradarbiauti su kitais kūrėjais ir aktyviai dalyvauti vietos menininkų bendruomenės veiklose.

2. MUZIKA IR ŠOKIAI

► Tradiciniai šokiai:

Turistai įsitraukia į menininkų rezidencijų programas, suteikiančias galimybę apsistoti ir kurti konkrečioje vietovėje, bendradarbiauti su kitais kūrėjais ir aktyviai dalyvauti vietos menininkų bendruomenės veiklose.

► **Muzikos instrumentai:**

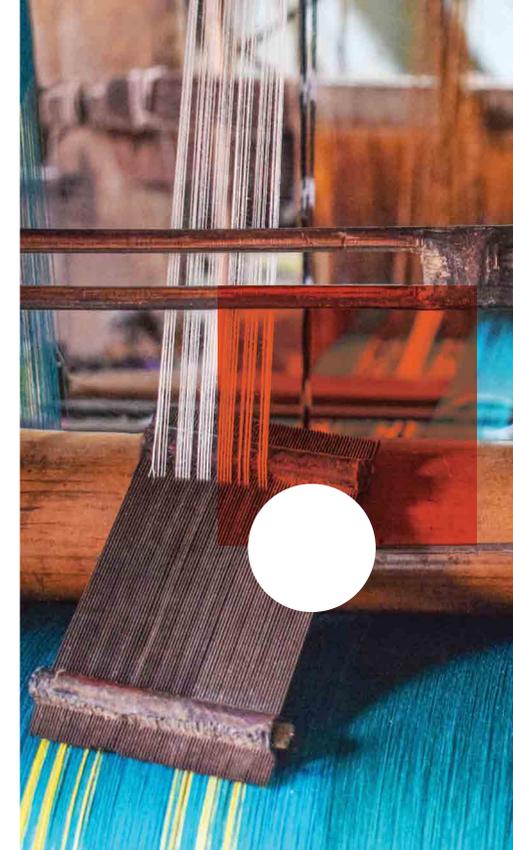
Turistai mokosi groti tradiciniais muzikos instrumentais ir dalyvauja koncertuose bei kitose kultūrinėse veiklose, gilindami ryšį su vietos muzikinėmis tradicijomis.

4. TRADICINIAI MENAI IR AMATAI

► **Audimas ir siuvimas:**

Lankytojai dalyvauja audimo ir siuvimo dirbtuvėse, kur įgyja tradicinių įgūdžių ir kuria savo tekstilės dirbinius, naudodami vietines medžiagas bei technikas.

► **Juvelyrika ir dirbiniai:**

Turistai susipažįsta su vietos amatų kūrimo tradicijomis, gamindami papuošalus, pintines ar kitus dekoratyvinius dirbinius. Šios veiklos metu jie kuria unikalius suvenyrus.

3. GASTRONOMIJA

► **Degustacijos:**

Lankytojai dalyvauja vietinių vynų ir tradicinių patiekalų degustacijose, kuriose sužino apie gamybos procesus, skonį derinimo subtilybes ir vietinių ingredientų ypatumus.

► **Maisto gamybos pamokos:**

Turistai ruošia tradicinius patiekalus, vadovaujami vietinių virtuvės meistrų. Jie ne tik mokosi naujų receptų, bet ir iš arčiau pažįsta vietinę kulinarinę kultūrą.

5. KULTŪRINĖS EKSKURSIJOS

► **Istorinės ekskursijos:**

Lankytojai dalyvauja ekskursijose su gidu, kuriose aplanko istorinius objektus, paminklus, muziejus bei archeologines vietas. Šios ekskursijos praturtinamos interaktyviomis veiklomis, pavyzdžiui, istorinių įvykių inscenizacijomis ar teatrinėmis programomis.

► **Festivaliai ir renginiai:**

Lankytojai dalyvauja vietiniuose festivaliuose ir renginiuose, kur gali mėgautis tradicine muzika, šokiais ir kitomis kultūrinėmis veiklomis, taip pat dirbti savanoriais, prisidedami prie vietos švenčių įgyvendinimo.

**Azulecho stiliaus keramika
Portugalijoje**

Lankytojai atranda tradicinį portugalų keramikos meną, patys kurdami ir dekoruodami Azulejo plyteles. Pavyzdžiui, Porto mieste siūlomos dirbtuvės leidžia susipažinti su azulecho istorija, technikomis ir kurti asmeninius meno kūrinius, kurie tampa autentišku prisiminimu apie šią patirtį.

**Vienai dienai tapkite gėlių
„nešiku“ Medeljine, Kolumbijoje**

Turistai dalyvauja kūrybinėje veikloje, kurdami ir platindami spalvingas gėlių kompozicijas, tapusias neatsiejama tradicinio miesto festivalio dalimi. Ši unikali galimybė leidžia ne tik iš arti pažinti Medeljino kultūrą, bet ir tapti svarbaus renginio dalimi, jaučiant bendruomenės dvasią.

**6. GAMTA IR
APLINKOSAUGINĖ
VEIKLA:**

► **Kaimo turizmas:**

Turistai įsitraukia į kaimo gyvenimą – dalyvauja vaisių rinkime, gyvulininkystės veiklose ar ekologinėse iniciatyvose. Tokios veiklos skatina sąmoningą požiūrį į tvarumą ir aplinkosaugą.

**KŪRYBINIO TURIZMO VEIKLOS PAVYZDŽIAI
VISAME PASAULYJE**

Kūrybinis turizmas apima daugybę veiklų, leidžiančių turistams aktyviai dalyvauti vietos kultūrinėje ir meninėje veikloje. Žemiau pateikiami išskirtiniai šio turizmo formų pavyzdžiai:

**Rožių kosmetikos gamyba
Bulgarijoje**

Lankytojai atranda natūralios kosmetikos gamybos procesą, naudodami vietoje auginamas rozes. Šis užsiėmimas harmoningai derina gamtos grožį ir kūrybiškumą, suteikdamas unikalią patirtį, kupiną aromatų ir estetikos.

**Kanų festivalio raudono
kilimo perdirbimas**

Dirbtuvėse turistai mokosi, kaip Kanų kino festivalio naudotas medžiagas paversti naujais, kūrybiškais produktais. Ši veikla ne tik skatina perdirbimą, bet ir didina sąmoningumą apie tvarumą, suteikiant aplinkosaugai kūrybingą prasmę.

Sienu tapyba Valparaise, Čilėje

Turistai kviečiami prisidėti prie miesto estetikos formavimo, kurdami freskas kartu su vietiniais menininkais. Ši veikla atskleidžia Valparaiso meninės kultūros subtilybes, suteikia galimybę įvaldyti sienų tapybos technikas ir palikti savo kūrybinį ženklą spalvingame mieste.

Sniego skulptūrų lėdymas Kanadoje

Šis užsiėmimas kviečia lankytojus į autentišką žiemšką aplinką, kur jie gali mokytis ledo ir sniego skulptūrų meno. Kūrybinis darbas su natūraliomis medžiagomis leidžia patirti Kanados žiemos grožį, o snieguotas kraštovaizdis tampa įkvėpimo šaltiniu.

Muzikos pamokos Jamaikoje ir Maroke

Turistai gali mokytis tradicinės muzikos tiesiogiai iš vietinių muzikantų, įsitraukdami į autentišką muzikos kūrimo procesą. Pamokos dažnai papildomos dalyvavimu vietiniuose koncertuose, suteikiant lankytojams progą giliau pažinti vietinę muzikinę kultūrą ir plėsti savo meninius gebėjimus.

Asmeninio koncerto surengimas Barselonoje

Barselona siūlo unikalią patirtį muzikos entuziastams – galimybę diriguoti arba surengti savo koncertą. Ši veikla leidžia muzikantams pristatyti savo kūrybą vietinei auditorijai, užmegzti ryšius su kitais menininkais ir išgyventi unikalią kūrybinės saviraiškos akimirką.

Senovės graikų technologijos muziejus „Kostas Kotsanas“

„Kostas Kotsanas“ muziejus tyrinėja, pristato ir eksponuoja vieną mažiau žinomų, tačiau itin reikšmingų senovės Graikijos kultūros aspektų – technologiją. Šios ekspozicijos parodo, kaip technologinės naujovės prisidėjo prie civilizacijų klestėjimo. Muziejus siūlo edukacines programas moksleiviams, dirbtuves suaugusiesiems bei vaikams ir rengia įvairias kultūrinės iniciatyvas, kurias veda profesionalūs muziejaus edukatoriai.

Agroturizmo veiklos įvairovė Podochori kaime, Graikijoje

„Pangaio Manufaktura“ agroturizmo centras siūlo daugybę veiklų, kurios apima regeneracinę žemdirbystę ir tradicinius amatus. Lankytojai gali dalyvauti bambuko dirbtuvėse, maisto konservavimo užsiėmimuose, asiliukų turuose, rankų darbo muilo gamyboje, alyvuogių aliejaus degustacijose ar susipažinti su maisto miškų koncepcija. Šios veiklos skatina tvarų gyvenimo būdą ir suteikia lankytojams gilų ryšį su gamta bei tradicijomis.

Kūrybinio turizmo veiklos taisyklės, patarimai ir specifikacijos

Unikalumo ir įkvėpimo identifikavimas

- Pradėkite nuo vietovės išskirtinumų identifikavimo. Atskleiskite, kuo jūsų aplinka yra ypatinga – ar tai gamtos grožis, vietiniai meno kūriniai, tradiciniai amatai, unikalūs papročiai, turtinga istorija ar gastronomijos paveldas. Šie elementai turėtų tapti pagrindu veikloms, kurios įtraukia lankytojus, siūlo autentišką patirtį ir perteikia vietovės tapatybę.

Veiklos strategavimas

- Vietinės kultūros pažinimas: užtikrinkite, kad organizuojamos veiklos ne tik suteiktų pramogą, bet ir padėtų lankytojams giliau pažinti vietos kultūrą. Kūrybinis dalyvavimas, saviraiška ir mokymasis yra pagrindinės sėkmingų patirčių sudedamosios dalys. Siekiant autentiškumo, bendradarbiaukite su vietos gyventojais ir bendruomenėmis – jie gali būti neįkainojami partneriai, perteikiantys tradicijas ir vietos unikalumą.
- Duomenų rinkimas ir analizė: kruopščiai išanalizuokite savo vietovės turizmo išteklius. Įvertinkite, kokios veiklos jau yra siūlomos tiek vietiniams gyventojams, tiek atvykstantiems turistams. Nustatykite, kokias galimybes būtų galima išplėtoti, ką pritaikyti ar kaip papildyti esamus pasiūlymus. Ši analizė padės sukurti tikslingas, įtraukiančias ir konkurencingas veiklas.

Komunikacijos ir marketingo strategija

- Rinka ir tikslinė auditorija: prieš pradėdami kurti marketingo planą, išsamiai ištyrinkite rinką. Identifikuokite savo tikslines auditorijas, kurios galėtų domėtis jūsų siūlomomis veiklomis – tai gali būti meno, amatų ar gamtos entuziastai.
- Komunikacijos strategijos kūrimas: paruoškite aiškią ir kryptingą komunikacijos strategiją, pritaikytą kiekvienai tikslinei auditorijai. Pradėkite nuo rinkos tyrimų, kad suprastumėte, kaip pasiekti specializuotas grupes ir organizacijas.

Lengva prieiga

- Jei jūsų veiklų vietovė yra atokiau arba sunkiau pasiekiamą, svarbu įvertinti kelionės laiką ir galimus transporto variantus. Pateikite aiškią ir išsamią informaciją apie geriausius būdus pasiekti vietovę, nurodydami viešojo transporto maršrutus, automobilių stovėjimo vietas ar kitas kelionės galimybes.

Kūrybinė aplinka ir veiklos

- Veiklos atvirtoje erdvėje: organizuokite veiklas, vykstančias gamtos apsuptyje ar mažų miestelių aplinkoje. Pasitelkite gamtos ramybę ir unikalų kraštovaizdį, kad sukurtumėte erdvę lankytojams, trokšiantiems pabėgti nuo miesto šurmilio, atsipaaiduoti ir įgyvendinti kūrybinius sumanymus.
- Vietinių išteklių ir medžiagų naudojimas: įtraukite vietinius išteklius ir medžiagas į savo veiklas, tokius kaip audiniai, akmenys, marmuras ar kitos regionui būdingos medžiagos. Tai padės dalyviams artimiau susipažinti su vietos kultūra ir tradicijomis bei įkvėps unikaliumi kūrybiniams projektams. Kiekviena veikla turėtų atspindėti vietovės identitetą, pabrėždama jos išskirtinumą ir istoriją.
- Kūrybiniai procesai: sukurti patrauklias veiklas, kurios apimtų svarbiausius kūrybinius procesus – nuo idėjos gimimo iki galutinio rezultato. Veiklos turėtų skatinti dalyvius kurti kūrinius, turinčius simbolinę arba praktinę vertę, susijusią su vietove.

“Bendruomenės dalyvavimas ir įsitraukimas

- Aktyvus dalyvavimas: įtraukite vietos gyventojus į veiklas, skatindami jų įsitraukimą į kūrybinius procesus. Tai stiprins bendruomeniškumo jausmą ir komandinį darbą.
- Istorijų pasakojimas: naudokite vietos istorijas, pasakojimus ir mitus pasitelkdami folkloro elementus ir asmeninius liudijimus, galite suaktyvinti lankytojų vaizduotę ir padėti geriau suprasti vietos kultūrą bei tradicijas.

“Laiko valdymas

- Laiko planavimas: būtina kruopščiai suplanuoti veiklų organizavimo ir įgyvendinimo laiką. Planuodami procesą, įtraukite vietos bendruomenę, kad visi etapai būtų koordinuoti ir atlikti laiku. Aiškūs terminai ir tikslai padeda efektyviai pasiekti norimus rezultatus ir užtikrinti sklandų veiklos vykdymą.
- Tinklaveikos kūrimas: kurkite ir plėtokite tinklus bei platformas, kurios skatintų kūrybines veiklas tiek nacionaliniu, tiek tarptautiniu lygiu. Bendradarbiaudami su vietinėmis ir tarptautinėmis organizacijomis, galite padidinti veiklų matomumą ir pritraukti daugiau dalyvių.

“Vadyba ir tvarumas

- Dalyvių apribojimas: svarbu išlaikyti optimalią dalyvių skaičių, kad veikla būtų ekonomiškai tvari ir neperkrautų vietos bendruomenės išteklių.
- Perkamosios galios analizė: pritaikykite kainodarą atsižvelgdami į tikslinės auditorijos perkamąją galią. Siūlydami įvairių kainų lygius užtikrinsite, kad veiklos būtų prieinamos platesniam lankytojų ratui.
- Pasiūlymų paketai: siūlykite kelių dienų veiklų paketus, kurie prailgintų lankytojų viešnagę ir suteikia galimybę užsiimti įvairiomis kūrybinėmis veiklomis.

“Tarptautinės iniciatyvos ir geriausios praktikos

- Tarptautinių praktikų analizė: analizuokite pasaulines iniciatyvas ir adaptuokite geras praktikas, kurios galėtų būti taikomos jūsų regione.
- Mokymasis iš sėkmingų pavyzdžių: įtraukite novatoriškas praktikas ir idėjas, remdamiesi sėkmingų tarptautinių pavyzdžių analize.

“Paslaugos ir prieinamumas

- Patogumas ir prieinamumas: pasirūpinkite, kad visi dalyviai jaustųsi patogiai ir galėtų dalyvauti veiklose, nesvarbu, kokio amžiaus jie būtų ar kokių fizinių apribojimų turėtų. Pritaikykite infrastruktūrą taip, kad ji būtų pasiekama ir patogiai visiems.
- Virtualios paslaugos: sukurkite lengvai naviguojamą svetainę su visa reikalinga informacija apie siūlomas veiklas ir paslaugas. Suteikite galimybę lankytojams įsigyti bilietus internetu, taip užtikrindami patogią ir greitą prieigą.

“Naujų patirčių pridėjimas

- Įdomios ir naujos patirtys: siūlykite originalias patirtis, kurios išsiskirtų nuo įprastų turizmo pasiūlymų. Sukurkite veiklas, kurios sužadins lankytojų smalsumą, leis patirti kažką naujo ir paliks ilgalaikius prisiminimus.
- Gamtos ir veiklų sujungimas: įtraukite gamtos ir kultūros aspektus į veiklas, kurios suteikia galimybę turistams patirti tiek vietos aplinką, tiek kultūrinį paveldą. Sukurkite patirtis, kurios sujungia vietos gamtinį grožį su tradicijomis, menais ir amatais, leisdamos žmonėms gilintis į kultūrą ir gamtą vienu metu.

66 Asmeninės ir autentiškos patirtys

- Gastronomija ir degustacijos: siūlykite lankytojams galimybę ne tik ragauti, bet ir gaminti tradicinius vietinius patiekalus bei gėrimus. Tokios veiklos sukuria gilų ryšį su vietos kultūra ir tradicijomis, o jų metu įgytos žinios bei įspūdžiai dažnai tampa nepamirštamomis.
- Festivaliai ir šventės: išryškinkite vietinės bendruomenės šventes ir papročius, kurie gali būti labai skirtingi ir unikalūs kiekviename regione. Festivaliai, kurie atspindi vietos tradicijas, amatų ir meno formas, gali sukurti gilų emocinį ryšį su lankytojais.

66 Kūrybinio turizmo indėlis ir potencialas

- Tarpsektorinės tinklaveikos ir bendradarbiavimo stiprinimas: skatinti įvairių sektorių dalyvių aktyvų įsitraukimą, siekiant užtikrinti kūrybinio turizmo augimą ir tvarumą. Įtraukite:
  - Kultūros ir kūrybines industrijas.
  - Pelno nesiekiančias organizacijas.
  - Kelionių agentūras.
  - Viešąsias institucijas.
  - Švietimo ir tyrimų įstaigas.
- Materialiojo ir nematerialiojo kultūrinio paveldo stiprinimas ir atgaivinimas: unikalios istorijos, kultūra, paveldas.
- Sezoninių svyravimų mažinimas: skatinkite turizmą visus metus.
- Bendradarbiavimo ir bendro kūrimo praktikų skatinimas ir iniciatyvų kūrimas: skatinkite vietos bendruomenės ir organizacijas bendradarbiauti kurdami ir įgyvendindami kūrybines turizmo veiklas.
- Vietos bendruomenių įtraukimas ir dalyvavimas užtikrinimas: siekite, kad vietos bendruomenės aktyviai dalyvautų visame kūrybinio turizmo planavimo ir įgyvendinimo procese.
- Izoliacijos mažinimas atokiose vietovėse: skatinkite ryšį ir įsitraukimą su atokiose vietovėse esančiomis bendruomenėmis.
- Bendradarbiavimas: skatinkite sveiką konkurenciją ir bendradarbiavimą tarp kūrybinio turizmo paslaugų teikėjų. Rinkoje visada yra vietos visiems.

Kūrybinio turizmo plano kūrimas

Pagrindinių veiksmų ir pasiūlymų apibendrinimas

➤ Jūsų projekto esmė ir unikalumas:

Nustatykite, kas išskiria jūsų projektą įgyvendinamoje vietovėje. Kūrybinio turizmo produktų įkvėpimo galima rasti įvairiuose šaltiniuose, tokiuose kaip gamtinė aplinka, menai (taikomieji, vizualūs, skaitmeniniai ir kt.), tradiciniai amatai, papročiai ir tradicijos, vietos istorija, folkloras bei gastronomija. Atsižvelgdami į šiuos šaltinius, apibrėžkite, ką tiksliai ketinate pasiūlyti. Svarbu atkreipti dėmesį ir į socialinių patirčių bei vietos aplinkos svarbą kūrybinio turizmo veiklose. Kuriant konkrečias veiklas, užtikrinkite, kad jos leistų lankytojams pasinerti į vietos kultūrą, aktyviai dalyvauti ir gauti mokymosi bei kūrybinę patirtį, kuri sustiprintų ryšį su vietove ir įtrauktų vietos bendruomenę.

➤ Sužinokite daugiau apie savo aplinką

Žemėlapis ir palyginimas: nustatykite ir palyginkite turizmo išteklius bei veiklas, kurias galima rasti teritorijoje, kur planuojate įgyvendinti savo projektą. Kokios veiklos yra siūlomos gyventojams ir lankytojams? Kokia jų prieinamumo situacija? Apsvarstykite ne tik esamus kultūrinius ir kūrybinius turizmo produktus, bet ir gamtinę aplinką, sveikatingumo aspektus bei kulinarinius išteklius, kurie gali būti suderinti su jūsų idėjomis ir kuriamiems kūrybinio turizmo produktams.

➤ Tikslinė auditorija

Nustatymas: apibrėžkite entuziastingiausius, labiausiai motyvuotus ir prieinamus jūsų veiklų dalyvius. Išanalizuokite rinką ir tiksliai nustatykite specializuotas grupes. Suprasti, kas yra jūsų auditorija ir kur ji yra, yra taip pat svarbu, kaip ir kūrybinio turizmo veiklų kūrimas bei vykdymas, nes joks projektas negali būti tvarus be dalyvių. Pagalvokite apie žmonių pomėgius ir tai, kas juos įkvėpia. Sužinokite, kur jie renkasi dalytis patirtimis ir keistis idėjomis (fizinės vietos, renginiai, internetiniai tinklai ir kt.), kokius produktus jie naudoja ir kur juos įsigyja.

Kitas žingsnis – kruopščiai parengti komunikacijos strategiją kiekvienai grupei. Atlikite rinkos tyrimus, kad nustatytumėte ir pasiektumėte specializuotas grupes bei organizacijas, kurios, tiek nacionaliniu, tiek tarptautiniu mastu, galėtų susidomėti jūsų pasiūlymais.

➤ Atstumas ir pasiekiamumas

Jei kelionės tikslas yra nutolęs, sunkiai pasiekiamas arba įsikūręs neįprastuose kelionių maršrutuose, įvertinkite laiką, atstumą ir transporto priemones, reikalingas pasiekti jūsų veiklų vietą. Šis atstumas gali tapti trūkumu, kurį reikėtų apsvarstyti pradiniam veiklų planavimo etape, kad užtikrintumėte, jog veiklos išliks patrauklios ir lengvai pasiekiamos.

➤ Kultūrinis įsitraukimas ir kūrybiškumas

Kaimo vietovėse ir mažesniuose miesteliuose lankytojai (ypač atvykę iš didmiesčių) yra apsupti ramybės, lėtesnio tempo aplinkoje, kuri leidžia pabėgti nuo miesto šurmilio, atsipalaiduoti ir prisitaikyti prie vietos ritmo bei žmonių gyvenimo būdo. Tokioje aplinkoje kūrybinio turizmo veikla suteikia galimybę dalyviams atrasti laiko ir erdvės kūrybiškumui stiprinti, atnaujinti estetinį suvokimą, mokytis ir ugdyti naujus įgūdžius bei gebėjimus ir išreikšti save naujais būdais.

➤ Ryšys su vietoje

Kurkite veiklas, kurios atsižvelgia į unikalius vietovės bruožus ir tai, kas ją daro ypatingą. Siekiant, kad kūrybinė patirtis būtų patrauklesnė ir motyvuotų turistus, ryšys su vietoje turėtų apimti šiuos keturis aspektus:

• Ryšys per vietą ir medžiagas:

Šis ryšys grindžiamas tikru fiziniu kontekstu (kraštovaizdžiu, vietovėmis ir erdvėmis) bei vietos ištekliais, naudojamais veiklų metu, pavyzdžiui, medžiagomis, svarbiomis vietos tapatybei. Užtikrinkite, kad gerai suprantate vietovės endogeninius išteklius ir kūrybiškai juos taikote veiklose. Nepriklausomai nuo medžiagų pobūdžio, yra daugybė būdų, kaip suteikti patirčiai prasmės.

- **Ryšys su vieta per kūrybos procesus:**

Ryšys su vieta užmezgamas per kūrybos procesus, t. y. per konstravimo, įgyvendinimo ir pačios kūrybos aktą. Kurkite veiklas, kurių metu dalyviai galėtų sugalvoti ir sukurti ką nors, susijusio su konkrečia vieta. Kūrybos galia skatina individualią ir grupinę saviraišką, tuo pačiu prisidedant prie gilesnio santykio su vieta.

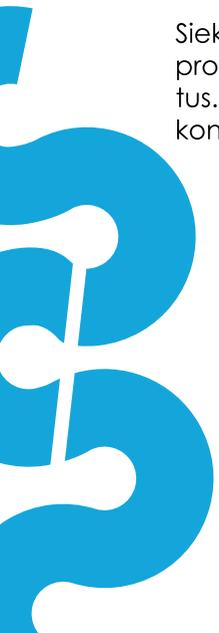
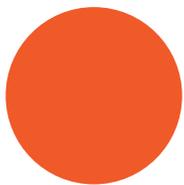
- **Ryšys su vieta per pasakojimą:**

Ryšys su vieta užmezgamas per istorijų, pasakojimų, asmeninių liudijimų, mitų ir pasakų apie vietos istoriją bei jos žmones pasakojimą. Nėra nieko paveikesnio už gerą istoriją! Atraskite vietos istorijas, pasakojimus ar mitus ir įtraukite juos į veiklas. Pasitelkite atmintį ir vaizduotę, kad perteiktumėte vietos tapatybę, suteikdami pasakojimui asmeniškumo, tikroviškumo arba fantazijos atspalvį.

- **Ryšys su vieta per socializaciją:**

Ryšys su vieta užmezgamas sudarant sąlygas dalyviams „sulėtinti tempą“, bendrauti, diskutuoti, dalintis idėjomis ir mintimis. Taip jie gali geriau pažinti vieni kitus ir pradėti jaustis „lyg čia priklausytų.“ Svarbu skirti pakankamai laiko, kad dalyviai galėtų susipažinti su vieta, jos žmonėmis ir kitais dalyviais. Veiklose turėtų būti akimirky, kai dalyviai gali kartu pavalgyti, atsipalaiduoti, dalintis patirtimis ir įspūdžiais, suteikiant galimybę jaustis laisviau ir geriau pažinti vieni kitus.

Siekiant, kad kūrybinio turizmo patirtis būtų turtingesnė ir produktyvesnė, būtina derinti visų keturių dimensijų elementus. Kitaip tariant, ryšys su vieta užmezgamas per vietos konteksto, veiklos, pasakojimo ir socializacijos derinį.

➤ Gebėjimų ugdymas ir bendradarbiavimas

Būtina vykdyti gebėjimų ugdymo procesus ir tinklaveikos dinamiką, leidžiančią keistis žiniomis bei užmegzti potencialius bendradarbiavimus, ypač geografiniu požiūriu atokiose vietovėse, mažesniuose miesteliuose ar kaimo vietovėse. Sukurkite savo bendradarbiavimo tinklą. Identifikuokite ir susisiekite su vietos suinteresuotaisiais, kurie gali prisidėti prie jūsų projekto ir / arba pridėti jam vertės. Bendradarbiaukite su kitais, kad suformuotumėte daugiadimensę komandą, apjungiančią jūsų bendrus įgūdžius ir gebėjimus. Organizuokite neformalius komunikacijos ir tinklaveikos forumus. Dalinkitės informacija, generuokite idėjas ir skatinkite diskusijas, žinių mainus bei bendras veiklas. Nepamirškite, kad šis procesas priklauso nuo pasitikėjimo ir įsipareigojimo lygio, kurį jūs ir jūsų partneriai demonstruojate.

➤ Komunikacija ir sklaida

Svarbus klausimas, kuris dažnai kelia susirūpinimą, yra tai, kaip pritraukti turistus, kas tiesiogiai susiję su tikslinės auditorijos nustatymu ir tuo, kaip ją pasiekti ir pritraukti. Kūrybinio turizmo veiklų sklaida turėtų būti vykdoma per komunikacijos išteklius ir kanalus, kurie sugeba nuosekliai ir laiku pasiekti potencialius turistus. Kalba ir turinys turėtų būti pritaikyti tikslinės auditorijos poreikiams. Kita vertus, tinkama ir efektyvi sklaida bei reklama reikalauja pasitelkti kelionių agentūras, kurios gali bendradarbiauti su atitinkama tikslinė auditorija.

➤ Produkto testavimas ir vertinimas

Išbandykite savo veiklas su draugais, šeimos nariais ar pažįstamais, kad išsiaiškintumėte galimas klaidas ar trūkumus ir galėtumėte jas ištaisyti bei patobulinti patį produktą. Tai taip pat galite atlikti su turistais, siūlydami jiems veiklas nemokamai arba už sumažintą kainą. Būtinai iš anksto informuokite juos, kad dalyvauja bandyme, ir paprašykite įvertinti veiklą pabaigoje (kas patiko labiausiai ar mažiausiai, ar tai buvo brangu, ar pigiai ir pan.). Prototipo kūrimas ir testavimas yra esminiai komponentai, siekiant sukurti nuoseklų ir rinkai tinkamą produktą.

➤ Ekonominis tvarumas

Kūrybinio turizmo koncepcija, būdama mažo masto, reikalauja kiekvienos veiklos ribojimo, kad užtikrintų subalansuotą vystymąsi: būtina turėti pakankamai lankytojų, kad būtų užtikrintas ekonominis tvarumas, tačiau ne tiek, kad vietos bendruomenė jaustųsi užgulta. Lankytojų skaičiaus apribojimas gali lemti veiklų kainų didėjimą, todėl rekomenduojama atlikti preliminarią tikslinės auditorijos perkamosios galios analizę. Vienas iš galimų variantų, kurį reikėtų svarstyti bendradarbiaujant su vietos partneriais, yra sujungti tam tikrus produktus į kelių dienų paketą ar programą, taip pratęsiant lankytojų viešnagę vietovėje.

➤ Laiko valdymas

Svarbu tiksliai nustatyti ir valdyti laiką, reikalingą veiklų kūrimui, planavimui ir įgyvendinimui. Šis procesas turėtų apimti vietinės bendruomenės organizacijų ir suinteresuotųjų šalių dalyvavimą, todėl tikimasi, kad jis užtruks ilgiau. Tinklų kūrimas taip pat reikalauja laiko, kad susipažintumėte su žmonėmis, užmegztumėte ryšius ir sukurtumėte pasitikėjimą, kuris leis bendrą veiklą įgyvendinti sėkmingai.

Iššūkiai kūrybinio turizmo plėtrai

- Kolektyvinių ir bendradarbiavimo tinklų kūrimas (pvz., dalijimasis patirtimi, žiniomis, kontaktais ir pan.).
- Kultūros ir turizmo specialistų mokymas, kad jie galėtų spręsti naujus iššūkius (pvz., specializuoti mokymai ir įgūdžiai, susiję su komunikacija, rinkodara, naujais produktais ir pan.).
- Žinių kūrimas ir dalijimasis jomis (pvz., apie rinkas, turistų profilius, produktus ir kt.).
- Vietos bendruomenių organizacijų ir suinteresuotųjų subjektų pritraukimas ir įtraukimas.
- Vidinės ir tarpregioninės sąveikos skatinimas.
- Tarpsektorinių sąjungų skatinimas.

ENERDECA
ENHANCEMENT OF EUROPEAN RURAL DEVELOPMENT CAPABILITIES

Daugiau informacijos:
www.enerdeca.eu

EUROPEAN AGRICULTURAL FUND FOR RURAL DEVELOPMENT
Europe investing in rural areas

HELLENIC REPUBLIC
MINISTRY FOR RURAL DEVELOPMENT AND FOOD

EUROPOS ŽEMĖS ŪKIO FONDAS KAIMO PLĖTRAI
EUROPA INVESTUOJĄ KAIMO VIETOVES

Projektas bendrai finansuojamas Graikijos ir Europos Sąjungos lėšomis